

PAP FERENC – FEHÉR ÁGOTA

KARÁCSONYI REMÉNYSÉGÜNK

„...legyünk hívők, bátrak, kitartók:
az örök reményhez hasonlók.”
(Szabó Lőrinc: Szövetség)

„Advent a várakozás megszentelése... Aki valóban tud várni, abban megszületik az a mélységes türelem, amely szépségében és jelentésében semmivel se kevesebb annál, amire vár.” Napjaink forgatagában vajon megéljük-e igazán azt a türelmet, belső csendet és elmélyülést, amelyet Pilinszky János ünnepre hangoló gondolatai hordoznak magukban? Átérezzük-e a külső körülmények sodrásában a felszín mögötti értékes mélységeket, és közel tudjuk-e engedni magunkhoz azt az utat is, amelyet bejárunk, nemcsak a célt, amit elérhetünk rajta?

Advent napjaiban talán közelebb érezhetünk mindehhez, és bizakodással tekinthetünk a közeledő karácsony üzenetére. A várakozás élménye jóleső melegséggel töltheti meg a napokat, egyúttal reményünk lehet abban, hogy lelki erőforrásainkat is gyarapítja. Tekintsünk a mélyére mindennek, hiszen mindannyian támaszul kaptuk, ajándékként szolgálhat számunkra.

VÁRAKOZÁS ÉS REMÉNYSÉG

„Az ember egyik legfontosabb képessége, s egyben, sajnos, a legritkább is: várni tudni.” Intsenek bennünket Jókai Anna szavai megállásra, egyszerre vissza- és előre felé tekintésre. Felnövekedésünk útján már kisgyermekként fontos (lenne) elsajátítanunk a várni tudás képességét, ám ahhoz, hogy ezt jól segíthessük, értenünk szükséges az összetettségét is: hiszen miközben várakozunk, további belső élményeink is megérintődnek, kiemelten a remény átélése.

A várakozás és a remény összefonódása már a fogalomkör alapjaiban is megragadható. A héber nyelvben a *'tikva'* szó jelenti a reményt, a szó igei gyöke pedig két jelentést is magában hordoz: 1. várni, 2. remélni. A *'tikva'* szó és annak jelentése különös fontossággal bír Izrael történetében: a zsidók Kr. u. 70-ben történt felkelését a római légió nemcsak leverte, hanem Jeruzsálem templomát lerombolva el is üzte őket hazájukból. A zsidó nép így mélyen magában hordozza bizakodását az ősei földjére való visszatérésben,

mindez pedig a modern Izrael himnuszának címében is megmutatkozik: *HaTikva*, azaz „A remény”. Izrael történelméhez kapcsolódóan a fogalomkör „a tudatos megküzdés megnyilvánulásává” is vált (Fülöp – László, 2011, 479).

A remény kifejezése mint a *'qav'* (zsinór) igei formája a valamire irányuló feszült *figyelést, várakozást* is jelenti (Bartha, 2000). „Ádvent idején, a várakozás reményteljes napjaiban minket is azért figyelmeztet az ige tanítása, hogy a hűséges vigyázásban és a lelki készülődés komoly munkájában kitartásra és állhatatosságra buzdítson.” (Lőrincze, 1941, In: Pap, 2016, 763)

A REMÉNY MINT BELSŐ ERŐ ÉS BIZONYOSSÁG A JÓ MEGVALÓSULÁSÁBAN

Életünk folyamatosan magában hordozza feladataink sokféleségét, kihívásokat, próbatételeket jelenthet. Fontos, hogy tudjuk megbecsülni az ezekben megmutatkozó eredményeinket, hi-

szen nem feltétlenül mindig valósulnak meg, előfordulhatnak megterhelő körülmények, általuk elbizonytalanodások, s akár kétségekhez is vezethetnek. Belső bizakodásunk, a remény megélése és a kitartás megerősítése értékes segítségül szolgál a küldetéseink beteljesítésében, ezáltal pedig további kapaszkodók megélésében támogat. Érdemes tudatosan is átgondolni korábbi eredményes helyállásainkat, az abban segítséget jelentő készségeinket, hiszen mindezek az elkövetkező feladatok megvalósítását is könnyebbé tehetik számunkra.

„A keresztyén reménység egyfajta *egyensúlyi állapot múlt és jövő között*. A hit legfőbb támasza az emlékezés és a jövőre vonatkozó várakozások” (McGrath, 2007, 264). Azt tudjuk várni, aki és ami fontos számunkra, érzelmi megérintődésünket átéljük vele kapcsolatban, akár megnyugváshoz segített. Ha közvetlenül is figyelünk a már meglévő tapasztalásainkra, átélte élményeinkre, úgy tehát azok mind a belső erőforrásainknak is részévé válnak. S mivel a jelen helyzetei mindig egy múltból gyökerező történet részeként is tekinthetők, „az idők között élve” (McGrath, 2007, 265) lehet meg tapasztalni a múlt és a jövő összefüggéseit is.

A reménység keresése alapjaiban leginkább egy megterhelő jelenbeli élményből születik, elégedetlenségből, mely a személyt egy új cél, egy újfajta megoldás keresése felé hajtja. A remény „meggyőződés afelől, hogy valami pozitív tényező, ami a jelenben még nem része az életnek, egyszerű kézzelfoghatóvá válhat” (Kis, 2016, 245). Egy *belső bizonyosság a jövőbeli jó megvalósulásában*, a pozitív látásmód megerősítése magunkban – akkor is, ha az emberi szemmel nem látható. Bízni abban, hogy a jövő jelenné válik, eredményre vezethet, a jelentőséggel bíró cél így tehát immár kihívássá válik a személy számára, és belső, meglévő erőforrásai is elérhetőbbek az irányában. A reményteli személy tehát: 1. pozitív célokat tud kitűzni, amelyeket nem téveszt szem elől, 2. képes a dolgok előnyös kimenetelért erőfeszítéseket tenni, és 3. szükség esetén a célhoz közelebb jutás új ösvényeit megtalálni (Snyder, 2005, In: Kis, 2016, 249).

A várakozás és a reménység hátterében megragadható *pozitív látásmód* összefügg a karácsony – és más ünnepeink – sajátos rendjével is, hiszen

az ünnepek mindig a reményt hozó, felülről jövő isteni beavatkozások és égi, természeti jelenségek, változások metszéspontjában állnak. A karácsony a *reményt szülő fény születésének*, eljövételének az ünnepe. Az ókori ember különösen érzékenyen figyelt az őt körülvevő világ üzeneteire. A sötétség uralmát a téli napforduló alkalmával a fény töri meg. Hacsak egy-egy pillanattal, perccel, de egyre hosszabbodnak a nappalok, győzedelmeskedik a világosság. Isten a teremtés első napján megteremtette a világosságot, a fényt. „Akkor ezt mondta Isten: Legyen világosság! És lett világosság. Láta Isten, hogy a világosság jó, elválasztotta tehát Isten a világosságot a sötétségtől. És elnevezte Isten a világosságot nappalnak, a sötétséget pedig éjszakának nevezte el. Így lett este, és lett reggel: első nap.” (1Móz 1,3–5)

Az emberiség borús és sötét évszázadaiban a karácsony reménységet hozott, mert Krisztus megszületett, a betlehemi mezőt az *isteni dicsőség fényessége* ragyogta be. Zakariás énekével adunk hálát „Istenünk könyörülő irgalmáért, amellyel meglátogat minket a felkelő nap a magasságból, hogy világítson azoknak, akik sötétségben és a halál árnyékában lakoznak, hogy lábunkat a békesség útjára igazítsa” (Lk 1,78–79). Már az ószövetségi próféta is ezt a reménységet várta és hirdette: „A nép, amely sötétségben jár, nagy világosságot lát, a homály földjén lakókra világosság ragyog. ... Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk. Az uralom az ő vállán lesz, és így fogják nevezni: Csodálatos Tanácsos, Erős Isten, Örökkévaló Atya, Békesség Fejedelme! Uralma növekedésének és a békének nem lesz vége Dávid trónján és országában, mert megerősíti és megszilárdítja törvénnyel és igazsággal mostantól fogva mindörökké. A Seregek Urának féltő szeretete viszi véghez ezt! (Ézs 9,1.5–6)

A *Fény* érkezésének különös fontossága van a magyar történelemben is, hiszen 1000-ben karácsony ünnepén történt István királlyá koronázása: „a legsötétebb napfordulókör, a törzsszövetség és az új szövetség határán koronáztatja meg magát egy új világ kezdetére” (Békési, 2012, 15). Mindennek kiemelt szerepe volt az akkori világ „általános züllésében és anarchiájában” (Békési, 2012, 15), hiszen az új király új reménységet hozott, a karácsony pedig egy új esztendő kezdetét is jelenti.

A keresztyén egyház közösségéhez tartozás tehát a reménységnek további tartalmát is megerősítette: a rossz történések leküzdésének lehetőségét. „Reménykedj az Úrban, maradj az ő útján! Ő felmagasztal, és öröklőd a földet; meglátod, hogy kiirtja a bűnösöket” (Zsolt 37,34). A 2021-ben megjelent új magyarországi Református Énekeskönyv 391. éneke gondolatával:

- „1. A sötétség szűnni kezd már,
Az a csillag eljő hozzánk,
Véget ér a gyász, a sóhajtás.
2. Ahol az a csillag kigyúl,
A többi mind elhalványul,
Ölötte minden térdre hull.
3. Ahol annak fénye árad,
A halálból élet támad,
A gonoszok híre sem marad.”

A magyar történelem további folyamata megerősíti továbbá, hogy „a magyarok reménye a sorozatos kudarcok nyomán lép fel, és abbéli hitüket jelzi, hogy a dolgok mégis pozitív fordulatot vesznek” (Fülöp – László, 2011, 479).

A REMÉNYSÉG, A BIZALOM ÉS A SZERETET ÖSSZEFONÓDÁSA

A remény fogalmának gyökerében – ahogyan említettük – megtalálhatjuk a „zsinór” (qav) igei formáját, amely jelzi a kötelék, a *kötődés, egy társ szerepét*. A türelmes várakozás, majd a találkozás, az összetartozás élménye egyúttal a biztonság megélésének forrása is. Életünk során mindez gyökerében ahhoz az érzékeny időszakhoz vezet, amikor még kissé kiszolgáltatva és sérülékenyen, ám megélhettük a gondoskodás különleges formáját: ahogyan szavak nélkül is jelezhattük szükségleteinket, a ránk hangoló figyelem által pedig illeszkedő támogatást kaphattunk. Ezzel nemcsak a vágyaink beteljesülését élhettük át, hanem azt is, hogy van valaki, akinek fontosak vagyunk, rá bízhatjuk magunkat, hiszen jót akar nekünk, egyúttal abban is megbízhatunk, hogy máskor sem hagy egyedül. A remény ekkor „pozitív érzelmként, a *biztonság és a bizalom megélésének képességeként* is hozzájárul a belső egyensúlyi állapot fenntartásához” (Kis, 2016, 259).

Reménységünk lényegi aspektusa tehát a *bizalom a gondoskodás forrásában*. Későbbi emberi kapcsolatainkban ahogyan mások sorsa mélyen megérint bennünket, az összetartozás élménye által további lelki erőforrást hordoz, s a remény egyúttal a társ javá-

nak keresését is kibontakoztatja (Kis, 2016, 253). „Egy megbízható társ az egyént kilátástalannak látszó élethelyzetekben is megküzdésre sarkallja” (Kis, 2016, 276), s a segítségével „a jövőbeli békesség reménysége ... vigasztalást és bátorítást nyújt azoknak, akik szenvedéseket élnek át” (McGrath, 2007, 282).

A remény és a bizalom összefonódása, segítő ereje két ember találkozásán túl is megmutatkozik. „A keresztyén reménység alapja az a hűség és megbízható Isten, aki teljesíti ígérteit” (McGrath, 2007, 265), akihez fordulhatunk és bízhatunk a meghallgatásában: „Gyönyörködj az Úrban, és megadja szíved kéréseit! Hagyd az Úrra utadat, bízzál benne, mert ő munkálkodik: világossá teszi igazságodat, jogodra fényt derít. Légy csendben, és várj az Úrra!” (Zsolt 37,4–6)

„Ádvent úgy válik belső, lelki élményévé az életünknek, ha meggyőződéssé érleli azon reménységünket, hogy Isten ama megígért Szabadítót, az Ő egyszülött Fiát hozzánk is elküldi és az Ő Lelke által rajtunk is megújítja örök szövetségét. Ha ilyen hittel tudunk ádventet ünnepelni, akkor azt is megértjük, hogy az Úr Jézus jöveteleire és a *Vele való találkozásra* készíteni kell magunkat.” (Lőrincze, 1941, In: Pap, 2016, 763) Hangolódjunk mi magunk is a jelzésekre, a hívó és az éle-

tünket formáló üzenetekre, hiszen Ő teremt és újjáteremt akaratóval, segíti az elszakadt embert visszatalálni az élet forrásához (Szabóné László, 2021; Cseri, 2003), ezáltal pedig új reménységet hordoz számára.

„Hinni mindig azt jelenti: komolyan vesszük, amit mond, és várjuk annak a beteljesedését, amit Ő megígért ..., hinni azt jelenti, hogy valaki komolyan veszi, hogy Jézus minden körülmények között szeret.” (Cseri, 1998) Az Ő ajándékozó szeretete Pál szavaival „mindent hisz, mindent remél” (1Kor 13,7), egyúttal olyan szervező, formáló erő, ami akár önmagunkon túllépve is segít a tisztaság, a békesség, a teljesség felé.

Pál gondolkodásában „a hit lényeges jellemzője, hogy jövőperspektívája van, ezért a hit egyben reménység is” (Németh, 2012, 289), „a reménység pedig nem szégyenít meg, mert szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adott Szentlélek által” (Róm 5,5). Tekintsünk karácsonyi reményeinkre áldásként, szeretetkapcsolatainkra pedig új reménységek támaszaként, amelyek további lelki növekedéseink forrásává is válnak.

FELHASZNÁLT IRODALOM

■ Bartha Tibor (2000): *Keresztyén bibliai lexikon*. Budapest, Kálvin Kiadó, ISBN: 963-300-5299.

■ Békési Sándor (2001): *Sztephanosz Khrisztianosz. István király teológiai etikája intelmei alapján*. Budapest, ISBN: 963-440-290-9.

■ Cseri Kálmán (2003): *Benne lakik a Teljesség*. Prédikáció. 2003. november 30. <https://lelkesz.com/node/51206852>

■ Cseri Kálmán (1998): *Nem mond le rólad*. Prédikáció. 1998. november 8. <https://lelkesz.com/node/51207434>

■ Fülöp Éva – László János (2011): *Érzelmek a valós csoportközi konfliktusokban – A csoportközi érzelmek történelmi lehorgonyzása*. In: Magyar Pszichológiai Szemle, 3. sz., 467–485.

■ Kis Médea (2016): *A remény pszichológiája*. In: Mentálhigiéne és Pszichoszomatika, 3. sz., 243–285. <http://real.mtak.hu/39947/1/0406.17.2016.3.3.pdf>

■ McGrath, Alister (2007): *A keresztyén reménység*. In: Uő (szerk.): *A keresztyén hit*. Budapest, Kálvin Kiadó, 260–301., ISBN: 978-963-558-082-8.

■ Németh Dávid (2012): *Pasztorálanthropológia*. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, ISBN: 978-963-236-636-4. https://dtk.tankonyvtar.hu/bitstream/handle/123456789/4402/nemeth_david_-_pasztoralanthropologia_i.pdf?sequence=1&isAllowed=y

■ Pap Ferenc (2016): *Az egyházi év*. Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, ISBN: 978-963-414-259-1.

■ Szabóné László Lilla (2021): *Gyógyító jelenlét. Isten jelenlétének valósága a lelkigondozás, lelki kísérés, testvéri mellőállítás alkalmain*. In: Siba Balázs – Szabóné László Lilla – Lányi Gábor (szerk.): *Lelki éhség. Protestáns spiritualitás a 21. században*. Budapest, Kálvin Kiadó, 231–248., ISBN: 978-963-5585-021.

